

Основано в 1866 г.

РОССИЙСКОЕ
ИСТОРИЧЕСКОЕ
ОБЩЕСТВО

— Фонд —
ИСТОРИЯ
ОТЕЧЕСТВА

СО РАН

Российский
научный
фонд

Правительство Республики Бурятия
Российское историческое общество
Фонд «История Отечества»
Сибирское отделение Российской академии наук
Институт монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН
Российский научный фонд
Национальный музей Республики Бурятия
Государственный архив Республики Бурятия

ПРОГРАММА

Международной научной конференции «ВОЙНА НА ХАЛХИН-ГОЛЕ: К 85-ЛЕТИЮ ЛЕГЕНДАРНОЙ БИТВЫ»

Республика Бурятия
г. Улан-Удэ, с. Гремячинск
2–5 июля 2024 г.

ПРОГРАММНЫЙ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ КОМИТЕТЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

Председатель программного и организационного комитетов

Базаров Борис Ванданович – академик РАН, директор Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, председатель Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ)

Программный комитет

Аликберов Аликбер Калабекович – д.и.н., директор Института востоковедения РАН, член Научного совета РАН по комплексным проблемам востоковедения (Россия, Москва)

Гагкуев Руслан Григорьевич – д.и.н., председатель Правления Российского исторического общества, исполнительный директор Фонда «История Отечества» (Россия, Москва)

Дагаева Соелма Баяртуевна – министр культуры Республики Бурятия (Россия, Улан-Удэ)

Дамдинов Алдар Валерьевич – к.и.н., ректор Бурятского государственного университета им. Доржи Банзарова, председатель регионального отделения Российского общества «Знание» (Россия, Улан-Удэ)

Максимова Наталья Витальевна – к.г.-м.н., начальник Управления организации научных исследований СО РАН (Россия, Новосибирск)

Крадин Николай Николаевич – академик РАН, директор Института истории, археологии и этнографии народов Дальнего Востока ДВО РАН, президент Общества востоковедов России, член Совета Российского исторического общества, председатель Совета отделения Российского исторического общества в Приморском крае (Россия, Владивосток)

Куканова Виктория Васильевна – к.филол.н., директор Калмыцкого научного центра РАН (Россия, Элиста).

Петров Юрий Александрович – д.и.н., директор Института российской истории РАН, член Президиума Совета Российского исторического общества (Россия, Москва)

Пивовар Ефим Иосифович – академик РАН, заместитель академика-секретаря Отделения историко-филологических наук РАН, научный руководитель Российского государственного гуманитарного университета, директор Института евразийских и межрегиональных исследований РГГУ, председатель Правления Российского общества историков-архивистов, член Совета Российского исторического общества (Россия, Москва)

Поздняков Валерий Анатольевич – министр образования и науки Республики Бурятия (Россия, Улан-Удэ)

Христофоров Василий Степанович – член-корреспондент РАН, руководитель Центра «Россия в международных отношениях» Института российской истории РАН (Россия, Москва)

Цэгмэдийн Цэрэндорж – доктор исторических наук (Sc.D), вице-президент Монгольской академии наук, директор Института истории и этнологии Монгольской академии наук (Монголия, Улан-Батор)

Цэдэндамбын Батбаяр – академик Монгольской академии наук, г.н.с. сектора современной истории Института истории и этнологии Монгольской академии наук, Почетный доктор Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Монголия, Улан-Батор).

Организационный комитет

Плеханова Анна Максимовна – д.и.н., доцент, заместитель директора по научной работе Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, заместитель председателя Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (*зам. председателя организационного комитета*) (Россия, Улан-Удэ)

Актамов Иннокентий Галималаевич – к.пед.н. (Ph.D), заведующий лабораторией «Центр переводов с восточных языков» Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ)

Бадараев Дамдин Доржиевич – д.соц.н., доцент, помощник директора по международным связям Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ)

Балдано Марина Намжиловна – д.и.н., профессор, заведующий отделом истории, этнологии и социологии Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, член Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ)

Бороноева Татьяна Анатольевна – к.иск., чл.-корр. РАН, директор Национального музея Республики Бурятия (Россия, Улан-Удэ)

Бураева Светлана Валерьевна – д.и.н., доцент, руководитель Музея БНЦ СО РАН (Россия, Улан-Удэ)

Ван Ирина Доржиевна – к.соц.н., научный сотрудник научно-организационного отдела Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ)

Гомбоев Баир Цыремпилович – к.и.н., в.н.с., заведующий научно-организационным отделом Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

Елбаева Марина Валерьевна – к.и.н., начальник отдела науки и высшей школы Министерства образования и науки Республики Бурятия (Россия, Улан-Удэ)

Жалсанова Бутит Цыдыпмункуевна – д.и.н., директор Государственного архива Республики Бурятия, член Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ)

Жалсанова Валентина Гуржаповна – к.соц.н., доцент, ученый секретарь Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ)

Курас Леонид Владимирович – д.и.н., профессор, главный научный сотрудник отдела истории и культуры Центральной Азии Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, член Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия, руководитель Проекта РФФИ № 22-68-00054 «Маньчжуро-монгольский мир Внутренней Азии в первой половине XX в.» (Россия, Улан-Удэ)

Кушнарера Людмила Леонидовна – к.филол.н., руководитель Научной библиотеки БНЦ СО РАН (Россия, Улан-Удэ)

Мошкин Николай Ильич – д.т.н., профессор, заместитель директора по общим вопросам Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ)

Нолев Евгений Владимирович – к.и.н., старший научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, ответственный секретарь отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия (Россия, Улан-Удэ)

Пуртова Наталья Евгеньевна – главный специалист Управления организации научных исследований СО РАН (Россия, Новосибирск)

Фролова Марина Викторовна – начальник отдела научных кадров Управления организации научных исследований СО РАН (Россия, Новосибирск)

РЕГЛАМЕНТ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

- 1 июля 2024 г.**
06.00–23.00 Заезд и размещение иногородних и иностранных участников
- 2 июля 2024 г.**
06.00–12.00 Заезд и размещение иногородних и иностранных участников
15.00–16.00 **Открытие международной выставки Национального музея Республики Бурятия и Генерального консульства Монголии в г. Улан-Удэ «ХАЛХИН-ГОЛ. ДОРОГАМИ ДРУЖБЫ»**
(Музей истории Бурятии им. М.Н. Хангалова, ул. Профсоюзная, 29)
18.00–20.30 **Премьера спектакля «Халхин Гол. Тангариг»**
(Бурятский академический театр драмы им. Хоца Намсараева, ул. Куйбышева, 38)
- 3 июля 2024 г.**
09.00–10.00 Регистрация участников пленарного заседания
(Дом Правительства Республики Бурятия, ул. Ленина, 54, фойе каб. 318)
09.30–9.45 **Открытие выставки Государственного архива Республики Бурятия «Память и нетленная слава двух побратавшихся стран...»** Выставка архивных документов и фотографий, посвященная 85-летию событий на р. Халхин-Гол
09.45–10.00 Пресс-подход
10.00–12.00 **ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ**
12.00–12.10 Коллективное фото участников
12.10–12.30 Трансфер участников до Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН
12.30–13.30 Обед (кафе Атлас вкуса, ул. Сахьяновой, 6)
13.30–15.30 **РАБОТА СЕКЦИОННЫХ ЗАСЕДАНИЙ**
Секция № 1 «Маньчжуро-монгольский мир Внутренней Азии в первой половине XX в.» (конференц-зал БИП СО РАН, ул. Сахьяновой, 6)
Секция № 2 «Битва на Халхин-Голе в отражении этнической и транснациональной истории» (конференц-зал ИФМ СО РАН СО РАН, ул. Сахьяновой, 6)
Секция № 3 «Халхин-Гол: вопросы историографии и источниковедения» (главный конференц-зал БНЦ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6)
Секция № 4 «Битва на Халхин-Голе в исторической памяти» (конференц-зал ИМБТ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6)
15.30–15.45 **Открытие книжной выставки Научной библиотеки БНЦ СО РАН «Советско-монгольское сотрудничество накануне и в годы Великой Отечественной войны»**
15.45–16.00 **Открытие выставки «Плечом к плечу: в едином строю»**
(ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж)
16.00–16.20 Кофе-брейк (ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж)
16.20–16.30 **Презентация архивных материалов**
Архива внешней политики Российской Федерации
(Главный конференц-зал БНЦ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6)
16.30–17.00 **Презентация новых научных изданий**
(Главный конференц-зал БНЦ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6)
17.00–18.00 **ПАНЕЛЬНАЯ ДИСКУССИЯ**
(Главный конференц-зал БНЦ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6)
18.00–19.00 Трансфер участников до гостиницы «Бурятия» (ул. Коммунистическая, 47А)
19.00–21.00 Ужин (Ресторан «Бурятия», ул. Коммунистическая, 47А)
- 4 июля 2024 г.**
09.30–12.00 **ВЫЕЗДНОЕ ЗАСЕДАНИЕ**
Трансфер участников выездного заседания конференции от гостиницы «Бурятия» до Парка-отеля «Байкальская Ривьера» (с. Гремячинск, ул. Лесная, 36)
12.30–13.30 Обед
13.30–15.30 **Круглый стол «Халхин-Гол: уроки истории и перспективы исследования»**
15.30–16.30 Экскурсия на побережье оз. Байкал
16.30–17.30 **Заключительное пленарное заседание**
17.30–19.00 Ужин
19.00–20.00 Трансфер в г. Улан-Удэ до гостиницы «Бурятия» (ул. Коммунистическая, 47А)
- 5 – 6 июля 2024 г.**
06.00–23.00 Отъезд иногородних и иностранных участников

2 июля 2024 г.

15.00-17.00

ОТКРЫТИЕ МЕЖДУНАРОДНОЙ ВЫСТАВКИ

Национального музея Республики Бурятия
и Генерального консульства Монголии в г. Улан-Удэ

«ХАЛХИН-ГОЛ. ДОРОГАМИ ДРУЖБЫ»

(Музей истории Бурятии им. М.Н. Хангалова, ул. Профсоюзная, 29)

18.30-20.00

ПРЕМЬЕРА СПЕКТАКЛЯ

Бурятского академического театра драмы им. Хоца Намсараева

«ХАЛХИН ГОЛ. ТАНГАРИГ»

(Бурятский академический театр драмы им. Хоца Намсараева, ул. Куйбышева, 38)

3 июля 2024 г.

9.30-10.00

ОТКРЫТИЕ ВЫСТАВКИ АРХИВНЫХ ДОКУМЕНТОВ И ФОТОГРАФИЙ

Государственного архива Республики Бурятия

«ПАМЯТЬ И НЕТЛЕННАЯ СЛАВА

ДВУХ ПОБРАТАВШИХСЯ СТРАН...»

**Выставка архивных документов и фотографий,
посвященная 85-летию событий на р. Халхин-Гол**

(Дом Правительства Республики Бурятия, ул. Ленина, 54)

3 июля 2024 г.

ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ

(Конференц-зал (каб. 318) Дома Правительства Республики Бурятия, ул. Ленина, 54, 10.00–12.00)

Приветственные слова

Вступительное слово директора Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, председателя Совета отделения Российского исторического общества в Республике Бурятия, академика РАН **Базарова Бориса Вандановича**

Приветствие Главы Республики Бурятия, председателя Правительства Республики Бурятия **Цыденова Алексея Самбуевича**

Приветствие заместителя директора Третьего департамента Азии МИД России **Сергея Владимировича Жесткого** с приглашением обращения заместителя министра иностранных дел России **Андрея Юрьевича Руденко**

Приветствие председателя Правления Российского исторического общества, исполнительного директора фонда «История Отечества», д.и.н. **Гагкуева Руслана Григорьевича**

Приветствие депутата Государственной Думы Российской Федерации, члена Комиссии по сотрудничеству Федерального Собрания Российской Федерации и Великого государственного Хурала Монголии, к.пед.н. **Дамдинцурунова Вячеслава Анатольевича**

Приветствие начальника Управления организации научных исследований СО РАН, к.г.-м.н. **Максимовой Натальи Витальевны**

Приветствие вице-президента Монгольской академии наук, директора Института истории и этнологии Монгольской академии наук, доктора (Sc.D) **Цэгмэдийн Цэрэндоржа**

Приветствие Генерального консула Монголии в г. Улан-Удэ **Дэмбэрэлийн Нямцэрэн**

Научные доклады

(регламент – 20 мин.)

1. **Базаров Борис Ванданович**, академик РАН, д.и.н., профессор, директор Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Халхин-Гол: уроки истории.*
2. **Христофоров Василий Степанович**, член-корреспондент РАН, д.ю.н., профессор, руководитель Центра «Россия в международных отношениях» Института российской истории РАН (Россия, Москва). *Роль советских дипломатов и разведчиков в предотвращении и урегулировании вооруженных конфликтов на Дальнем Востоке (1936–1939).*
3. **Цэдэндамбын Батбаяр**, академик Монгольской академии наук, д.и.н., профессор, ведущий научный сотрудник Института истории и этнологии Монгольской академии наук (Монголия, Улан-Батор). *В. М. Молотов и его роль в дипломатическом урегулировании Халхингольского конфликта (май-сентябрь 1939 г.).*
4. **Горбачев Борис Николаевич**, д.и.н., профессор, главный научный сотрудник Института Китая и современной Азии РАН (Россия, Москва). *Военные события на Халхин-Голе летом 1939 г. в китайских оценках прошлого и настоящего.*

Обед

(кафе «Атлас вкуса» ул. Сахьяновой, б. 12.30–13.30)

СЕКЦИЯ № 1
**МАНЬЧЖУРО-МОНГОЛЬСКИЙ МИР ВНУТРЕННЕЙ АЗИИ В ПЕРВОЙ
ПОЛОВИНЕ XX В.¹**

(Конференц-зал БИП СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 1 этаж, 13.30–15.30)

Модераторы секционного заседания: директор ИВ РАН, д.и.н. **Аликберов Аликбер Калабекович**; главный научный сотрудник ИМБТ СО РАН, д.и.н., профессор **Курас Леонид Владимирович**

Секретарь: младший научный сотрудник ИМБТ СО РАН, к.и.н. **Ширапов Алдар Амаголонович**

1. **Наумов Александр Олегович**, д.и.н., профессор ФГУ Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова (Россия, Москва). *Проблема взаимосвязи событий на р. Халхин-Гол и кризисных явлений в Европе конца 1930-х гг. в современном научном дискурсе.*
2. **Железняков Александр Сергеевич**, д.полит.н., руководитель Центра политологии и политической социологии, г.н.с. Института социологии ФНИСЦ РАН (Россия, Москва). *Невоенный фактор победы советских и монгольских войск на Халхин-Голе.*
3. **Равдангийн Болд**, Ph.D, исследователь Института стратегических исследований Монголии (Монголия, Улан-Батор). *Халхин-Гол: первая половина 1939 г.*
4. **Равдангийн Баяр**, председатель Совета неправительственной организации «Воины Отечества» (Монголия, Улан-Батор). *Третий сосед в новейшей истории Монголии: геополитические последствия.*
5. **Балдано Марина Намжиловна**, д.и.н., профессор, главный научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ), **Митьшов Евгений Владимирович**, аспирант Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Политика Японии накануне Второй мировой войны.*
6. **Курас Леонид Владимирович**, д.и.н., профессор, главный научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Д. И. Ортенберг – ответственный редактор газеты «Героическая красноармейская» (к 120-летию со дня рождения и 85-летию победы на р. Халхин-Гол)*
7. **Банзрагчийн Мөнхсайхан**, доктор (Ph.D), профессор, полковник, ведущий научный сотрудник Исследовательского центра передачи технологии и инноваций, научно-исследовательский институт обороны Монголии при Министерстве обороны Монголии (Монголия, Улан-Батор). *Инженерное обеспечение и боевое применение инженерных частей и подразделений в боях на реке Халхин-гол.*
8. **Романенко Александр Михайлович**, аспирант Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Деятельность разведки и контрразведки СССР: от Халхин-Гола до маньчжурской наступательной операции 1945 г.*

---

¹ Секция организована при поддержке гранта РНФ, проект № 22-68-00054 «Маньчжуро-монгольский мир Внутренней Азии в первой половине XX в.».

СЕКЦИЯ № 2

БИТВА НА ХАЛХИН-ГОЛЕ В ОТРАЖЕНИИ ЭТНИЧЕСКОЙ И ТРАНСНАЦИОНАЛЬНОЙ ИСТОРИИ

(конференц-зал ИФМ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 1 этаж, 13.30–15.30)

Модераторы секционного заседания: директор ИИЭА ДВО РАН, академик РАН, д.и.н., профессор **Крадин Николай Николаевич**; ведущий научный сотрудник ИМБТ СО РАН, д.и.н., доцент **Цыбенков Базар Догсонович**

Секретарь: аспирант ИМБТ СО РАН **Нимбуев Гэсэр Чингисович**

1. **Орлова Кеemia Владимировна**, д.и.н., главный научный сотрудник Института востоковедения РАН (Россия, Москва). *Уроженцы Калмыкии – участники боев на Халхин-Голе.*
2. **Цагааны Ганболд**, доктор военных наук (Ph.D), профессор, полковник, научный сотрудник НИИ пограничной безопасности при Университете внутренних дел Монголии (Монголия, Улан-Батор); **Намхайдоржийн Даваадорж**, доктор исторических наук (Ph.D), доцент, полковник, начальник сектора истории пограничных войск Главного управления пограничных войск Монголии (Монголия, Улан-Батор); **Лхамсүрэнгийн Алтангэрэл**, магистр военных наук, полковник, начальник пограничного отряда в/ч 0166 (Монголия, Улан-Батор). *Участие советских пограничников в боях на реке Халхин-Гол.*
3. **Жабаева Лариса Будаевна**, д.и.н., профессор кафедры философии, истории и культурологии Восточно-Сибирского государственного университета технологий и управления (Россия, Улан-Удэ). *Халхин-Гол – ценный опыт боевого советско/российско-монгольского сотрудничества (1939 г.).*
4. **Цыбенков Базар Догсонович**, д.и.н., ведущий научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Участие представителей национальных меньшинств Маньчжоу-го в конфликте на р. Халхин-Гол.*
5. **Дармаев Батожаргал Бубеевич**, историк-краевед, призер Всероссийского конкурса краеведов, работающих с молодежью 2020, 2021 гг. (Россия, Улан-Удэ). *Награды воинов Бурят-Монгольской АССР за подвиги на Халхин-Голе.*

Презентация новых изданий

Дармаев Б. Б. Судунтуй в летописях Великой Весны. Улан-Удэ, 2023.

ХАЛХИН-ГОЛ: ВОПРОСЫ ИСТОРИОГРАФИИ И ИСТОЧНИКОВЕДЕНИЯ

(главный конференц-зал БНЦ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж, 13.30–15.30)

Модераторы секционного заседания: научный руководитель РГГУ, академик РАН, д.и.н., профессор **Пивовар Ефим Иосифович**; директор ГАРБ, д.и.н. **Жалсанова Бутит Цыдыпмункуевна**

Секретарь: научный сотрудник ИМБТ СО РАН, к.и.н. **Батунаев Эдуард Владимирович**

1. **Пивовар Ефим Иосифович**, академик РАН, д.и.н., профессор, научный руководитель Российского государственного гуманитарного университета, директор Института евразийских и межрегиональных исследований РГГУ (Россия, Москва). *Историография и проблематика на постсоветском пространстве.*
2. **Норовсамбуугийн Хишигт**, доктор (Ph.D), профессор, главный научный сотрудник сектора современной истории Института истории и этнологии Монгольской академии наук. *Фронтальная газета «Эх орны төлөө» («За родину») о событиях Халхин-Гольской войны.*
3. **Кузьмин Юрий Васильевич**, д.и.н., профессор, профессор кафедры мировой экономики и международного бизнеса Байкальского государственного университета (Россия, Иркутск). *Энциклопедия войны на Халхин-Голе: структура и состав.*
4. **Кузнецов Сергей Ильич**, д.и.н., профессор, заведующий кафедрой мировой истории и международных отношений Иркутского государственного университета (Россия, Иркутск). *Ошибки Халхин-Гола: современная японская историография событий 1939 г.*
5. **Дудин Павел Николаевич**, д.и.н., д.полит.н., ведущий научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Японские карты Маньчжурии 1930-х гг. как исторический источник по изучению маньчжуро-монгольского фронта.*
6. **Жалсанова Бутит Цыдыпмункуевна**, д.и.н., директор Государственного архива Республики Бурятия (Россия, Улан-Удэ). *Документы Государственного архива Республики Бурятия как источник по истории событий 1939 г. на реке Халхин-Гол.*
7. **Батунаев Эдуард Владимирович**, к.и.н., научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Военно-политическое сотрудничество СССР и МНР в период событий на р. Халхин-Гол в 1939 г. (по материалам РГВА).*
8. **Пашинин Александр Васильевич**, научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Участие призывников БМАССР в вооруженных конфликтах с милитаристской Японией в 1938–1939 гг.: вопросы источниковедения.*

Презентация новых изданий

Пашинин А. В. 97-я (83-я гвардейская) стрелковая дивизия. Улан-Удэ: НоваПринт, 2023; **Пашинин А. В., Колесов В. Ю., Сапунов А. А.** 321-я (82-я гвардейская) стрелковая дивизия. Улан-Удэ: НоваПринт, 2022.

СЕКЦИЯ № 4

БИТВА НА ХАЛХИН-ГОЛЕ В ИСТОРИЧЕСКОЙ ПАМЯТИ¹

(конференц-зал ИМБТ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж, 13.30–15.30)

Модераторы секционного заседания: директор ИРИ РАН, д.и.н. **Петров Юрий Александрович**; ведущий научный сотрудник ИМБТ СО РАН, д.соц.н., доцент **Бадараев Дамдин Доржиевич**

Секретарь: аспирант ИМБТ СО РАН **Бадмаев Виталий Германович**

1. **Дамдинов Алдар Валерьевич**, к.и.н., доцент, ректор Бурятского государственного университета им. Доржи Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Наследие победы при Халхин-Голе в современных российско-монгольских отношениях.*
2. **Родионов Владимир Александрович**, д.полит.н., доцент, директор Восточного института Бурятского государственного университета им. Доржи Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Политический контекст современных интерпретаций боев на реке Халхин-Гол.*
3. **Лхамсүрэнгийн Баяр**, доктор (Ph.D), доцент, научный сотрудник Института истории и этнологии Монгольской академии наук (Монголия, Улан-Батор). *Памятники и монументы, посвященные победе войны на реке Халхин-Гол.*
4. **Дроботушенко Евгений Викторович**, к.и.н., доцент, декан историко-филологического факультета Забайкальского государственного университета (Россия, Чита). *Забайкальский государственный университет в сохранении и популяризации истории событий 1939 г. на р. Халхин-Гол.*
5. **Байкалов Николай Сергеевич**, д.и.н., доцент, директор Института истории и филологии Бурятского государственного университета им. Доржи Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Военная археология в историческом образовании: опыт поисковой работы учащихся и студентов на Халхин-Голе.*
6. **Цыренова Марина Геннадьевна**, к.пед.н., доцент, директор Института непрерывного образования Бурятского государственного университета им. Доржи Банзарова (Россия, Улан-Удэ); **Аюшеева Ирина Гармаевна**, к.и.н., доцент, заведующий кафедрой истории и регионоведения стран Азии Восточного института Бурятского государственного университета им. Доржи Банзарова (Россия, Улан-Удэ). *Международный образовательный проект «Халхин-Гол: место памяти».*
7. **Бадараев Дамдин Доржиевич**, д.соц.н., доцент, ведущий научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ); **Нолев Евгений Владимирович**, к.и.н., старший научный сотрудник Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ). *Халхин-Гол в исторической памяти и исторической политике России и Монголии: актуальные направления исследования.*

---

¹ Секция организована при поддержке гранта РФФ, проект № 24-48-03025 «От Чайного пути к Монгольскому коридору «Нового Шелкового пути»: исторические проекции и современные взаимодействия России, Монголии и Китая».

ОТКРЫТИЕ КНИЖНОЙ ВЫСТАВКИ

Центральной научной библиотеки БНЦ СО РАН

«СОВЕТСКО-МОНГОЛЬСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО

НАКАНУНЕ И В ГОДЫ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ»

(научная библиотека БНЦ СО РАН, ул. Сахьяновой 6, 2 этаж, 15.30–15.45)

руководитель Центральной научной библиотеки БНЦ СО РАН,

к.филол.н. **Кушнарера Людмила Леонидовна**

ОТКРЫТИЕ ВЫСТАВКИ

«ПЛЕЧОМ К ПЛЕЧУ: В ЕДИНОМ СТРОЮ»

(ул. Сахьяновой 6, 3 этаж, 15.45–16.00)

председатель Совета неправительственной организации «Воины Отечества»

Равдангийн Баяр

Кофе-брейк

(ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж, 16.00–16.20)

ПРЕЗЕНТАЦИЯ АРХИВНЫХ МАТЕРИАЛОВ

АРХИВА ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

(главный конференц-зал БНЦ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж, 16.20–16.30)

заместитель директора Третьего департамента Азии МИД России

Сергей Владимирович Жесткий,

специалист 1 разряда Третьего департамента Азии МИД России

Екатерина Денисовна Попова

ПРЕЗЕНТАЦИЯ НОВЫХ НАУЧНЫХ ИЗДАНИЙ

(главный конференц-зал БНЦ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж, 16.30–17.00)

1. **Гагкуев Р. Г.** Морис Жанен. С миссией в воюющей России. 1916–1917 гг. Моя Миссия в Сибири. 1918–1920 гг. Воспоминания, дневники, статьи. М., 2024.
2. **Ц. Цэрэндорж, Ц. Батбаяр, Н. Хишигт.** История Монголии XX–XXI вв. В пяти томах. Улаанбаатар: Изд-во «Мөнхийн Үсэг», 2023.

ПАНЕЛЬНАЯ ДИСКУССИЯ

(главный конференц-зал БНЦ СО РАН, ул. Сахьяновой, 6, 3 этаж, 17.00–18.00)

Модераторы

Базаров Борис Ванданович – академик РАН, директор Института монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН (Россия, Улан-Удэ).

Гагкуев Руслан Григорьевич – д.и.н., председатель Правления Российского исторического общества, исполнительный директор Фонда «История Отечества» (Россия, Москва).

Спикеры

Аликберов Аликбер Калабекович – д.и.н., директор Института востоковедения РАН (Россия, Москва).

Крадин Николай Николаевич – академик РАН, директор Института истории, археологии и этнографии народов Дальнего Востока ДВО РАН (Россия, Владивосток).

Петров Юрий Александрович – д.и.н., директор Института российской истории РАН (Россия, Москва).

Пивовар Ефим Иосифович – академик РАН, научный руководитель Российского государственного гуманитарного университета (Россия, Москва).

Куканова Виктория Васильевна – к.филол.н., директор Калмыцкого научного центра РАН (Россия, Элиста).

Цэгмэдийн Цэрэндорж – доктор (Sc.D), вице-президент Монгольской академии наук, директор Института истории и этнологии Монгольской академии наук (Монголия, Улан-Батор).

4 июля 2024 г.

ВЫЕЗДНОЕ ЗАСЕДАНИЕ

(Парк-отель «Байкальская Ривьера», с. Гремячинск, ул. Лесная, 36)

Трансфер участников выездного заседания Круглого стола

(Гостиница «Бурятия» – Парк-отель «Байкальская Ривьера», 10.00–12.00)

Обед

(12.30–13.30)

КРУГЛЫЙ СТОЛ

«ХАЛХИН-ГОЛ: УРОКИ ИСТОРИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ»

(13.30–15.30)

Выступление модераторов секции № 1 «Маньчжуро-монгольский мир Внутренней Азии в первой половине XX в.».

Выступление модераторов секции № 2 «Битва на Халхин-Голе в отражении этнической истории».

Выступление модераторов секции № 3 «Халхин-Гол: вопросы историографии и источниковедения».

Выступление модераторов секции № 4 «Битва на Халхин-Голе в исторической памяти».

Выступление модераторов панельной дискуссии.

ЭКСКУРСИЯ НА ПОБЕРЕЖЬЕ ОЗ. БАЙКАЛ

(15.30–16.30)

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНОЕ ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ

Обсуждение и принятие резолюции
Международной научной конференции

(16.30–17.30)

Ужин

(17.30–19.00)

Трансфер участников выездного заседания Круглого стола

(Парк-отель «Байкальская Ривьера» – Гостиница «Бурятия», 19.00–21.00)

РОССИЙСКОЕ
ИСТОРИЧЕСКОЕ
ОБЩЕСТВО

Основано в 1866 г.

— Фонд —
ИСТОРИЯ
ОТЕЧЕСТВА

СО РАН

Российский
научный
фонд

Буриад Улсын Засхийн газар
ОХУ-ын түүхийн нийгэмлэг
"Эх орны түүх" сан
ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбар
ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын
Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэн
ОХУ-ын Шинжлэх Ухааны Сан
Буриад улсын үндэсний музей
Буриад улсын архив

ХӨТӨЛБӨР
"ХААХЫН ГОЛЫН ДАЙН: Домогт
тулалдааны 85 ЖИЛИЙН ОЙД"
олон улсын эрдэм шинжилгээний хурал

Буриад Улс
Улаан-Үд хот, Гремячинск
2024 он 7 сарын 2–5

ОЛОН УЛСЫН ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ БАГА ХУРАЛЫН ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ХОРОО

Зохион байгуулах болон хөтөлбөрийн хорооны дарга

Базаров Борис Ванданович – академич, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн захирал, Буриад Улс дахь Оросын түүхийн нийгэмлэгийн зөвлөлийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

Хөтөлбөрийн хороо

Аликберов Аликбер Калабекович – доктор (ScD), Оросын ШУА-ийн Дорно дахины судлалын хүрээлэнгийн захирал, ОХУ-ын ШУА-ийн Дорно дахины судлалын цогц судалгааны шинжлэх ухааны зөвлөлийн гишүүн (ОХУ, Москва).

Гагкуев Руслан Григорьевич – доктор (ScD), Оросын түүхийн нийгэмлэгийн Удирдах зөвлөлийн дарга, "Эх орны түүх" сангийн гүйцэтгэх захирал (ОХУ, Москва).

Дагаева Соелма Баяртуевна – Буриад улсын Соёлын сайд (ОХУ, Улаан-Үд).

Дамдинов Алдар Валерьевич – доктор (PhD), Доржи Банзаровын нэрэмжит Буриад Улсын Их сургуулийн захирал, Оросын "Мэдлэг" нийгэмлэгийн бүсийн салбарын дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

Максимова Наталья Витальевна – доктор (PhD), ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Шинжлэх ухааны судалгааны зохион байгуулалтын газрын дарга (ОХУ, Новосибирск).

Крадин Николай Николаевич – академич, ОХУ ШУА-ийн Алс Дорнод дахь салбарын Алс Дорнодын түүх, археологи, угсаатан зүйн хүрээлэнгийн захирал, ОХУ-ын Дорно дахины судлаачдын нийгэмлэгийн ерөнхийлөгч, ОХУ-ын Түүхийн нийгэмлэгийн зөвлөлийн гишүүн, ОХУ-ын түүхийн нийгэмлэгийн Приморскийн хязгаар дахь салбарын зөвлөлийн дарга (ОХУ, Владивосток).

Куканова Виктория Васильевна – доктор (Ph.D), ОХУ-ын ШУА-ийн Халимагийн шинжлэх ухааны төвийн захирал (ОХУ, Элэст).

Петров Юрий Александрович – доктор (ScD), ОХУ-ын ШУА-ийн Оросын түүхийн хүрээлэнгийн захирал, Оросын Түүхийн Нийгэмлэгийн Зөвлөлийн Тэргүүлэгчдийн гишүүн (Орос, Москва).

Пивовар Ефим Иосифович – академич, ОХУ-ын ШУА-ийн Түүх, хэл зүйн хэлтсийн орлогч академич-нарийн бичгийн дарга, ОХУ-ын Хүмүүнлэгийн их сургуулийн ерөнхийлөгч, Хүмүүнлэгийн их сургуулийн Еврази ба бүс нутаг хоорондын судлалын хүрээлэнгийн захирал, Оросын түүхч-архивчдын нийгэмлэгийн удирдах зөвлөлийн дарга, Оросын түүхийн нийгэмлэгийн зөвлөлийн гишүүн (ОХУ, Москва).

Поздняков Валерий Анатольевич – Буриад Улсын Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд (ОХУ, Улаан-Үд).

Христофоров Василий Степанович - ОХУ ШУА-ийн гишүүн, профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Оросын түүхийн хүрээлэнгийн «Орос улс болон олон улсын харилцаа» төвийн эрхлэгч (ОХУ, Москва).

Цэгмэдийн Цэрэндорж – доктор (Sc. D), Монгол Улсын ШУА-ийн дэд ерөнхийлөгч, Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн захирал (Монгол, Улаанбаатар).

Цэдэндамбын Батбаяр – академич, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх угсаатны зүйн хүрээлэнгийн орчин үеийн түүхийн секторын эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, ОХУ-ын Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн хүндэт доктор (Монгол, Улаанбаатар).

Зохион байгуулах хороо

Плеханова Анна Максимовна – доктор (ScD), дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн Шинжлэх ухааны ажил эрхэлсэн дэд захирал (Зохион байгуулах хорооны орлогч дарга) (ОХУ, Улаан-Үд).

Актамов Иннокентий Галималаевич – доктор (PhD), ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн Дорно дахины хэлнүүдээс орчуулгын төвийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд).

Бадараев Дамдин Доржиевич – доктор (ScD), дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн Олон улсын харилцаа хариуцсан захирлын туслах.

Балдано Марина Намжиловна – доктор (ScD), профессор, түүх, угсаатны зүй, социологийн хэлтсийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд).

Бороноева Татьяна Анатольевна – доктор (PhD), ОХУ Оросын Урлагийн академийн гишүүн, Буриад улсын Үндэсний музейн захирал (ОХУ, Улаан-Үд).

Бураева Светлана Валерьевна – доктор (ScD), дэд профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Буриадын Шинжлэх ухааны Төвийн музейн захирал (ОХУ, Улаан-Үд).

Ван Ирина Доржиевна – доктор (PhD), ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн Шинжлэх ухаан, зохион байгуулалтын хэлтсийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд).

Гомбоев Баир Цыремпилович – доктор (PhD), ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн Шинжлэх ухаан, зохион байгуулалтын хэлтсийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд).

Елбаева Марина Валерьевна – доктор (PhD), Буриад улсын Боловсрол, шинжлэх ухааны яамны Шинжлэх ухаан, дээд сургуулийн хэлтсийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

Жалсанова Бутит Цыдыпмункуевна – доктор (ScD), Буриад улсын архивын дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

Жалсанова Валентина Гурожаровна – доктор (PhD), ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн шинжлэх ухааны нарийн бичгийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

Курас Леонид Владимирович – доктор (ScD), профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн Төв Азийн түүх, соёлын хэлтсийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, ОХУ-ын Шинжлэх Ухааны Сангийн төслийн удирдагч № 22-68-00054 «XX зууны эхний хагас дахь Өвөр Азийн Манж-Монголын ертөнц» (ОХУ, Улаан-Үд).

Кушнарера Людмила Леонидовна – доктор (PhD), ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Буриадын Шинжлэх ухааны Төвийн Шинжлэх ухааны номын сангийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

Мошкин Николай Ильич – доктор (ScD), профессор, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн Ерөнхий асуудал эрхэлсэн дэд захирал (ОХУ, Улаан-Үд).

Нолев Евгений Владимирович – доктор (PhD), ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн Төв Азийн түүх, соёлын хэлтсийн ахлах эрдэм шинжилгээний ажилтан, Оросын түүхийн нийгэмлэгийн Буриад Улс дахь салбарын гүйцэтгэх нарийн бичгийн дарга (ОХУ, Улаан-Үд).

Пуртова Наталья Евгеньевна – ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Эрдэм шинжилгээний ажлыг зохион байгуулах газрын ахлах мэргэжилтэн (ОХУ, Новосибирск).

Фролова Марина Викторовна – ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Эрдэм шинжилгээний ажлыг зохион байгуулах газрын хэлтсийн дарга (ОХУ, Новосибирск).

ОЛОН УЛСЫН ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХУРАЛЫН ЖУРАМ

7 сарын 1

06.00–23.00

Оролцогчдын бүртгэл, байршил

7 сарын 2

06.00–12.00

Оролцогчдын бүртгэл, байршил

15.00–16.00

Буриад Улсын Үндэсний музей, Улаан-Үд хот дахь Монгол Улсын Ерөнхий консулын газар олон улсын үзэсгэлэнгийн нээлт «Халхын Гол. Найрамдлын замаар»

(М.Н. Хангаловын нэрэмжит Буриад улсын түүхийн музей, Профсоюзная, 29)

18.00–20.30

«Халхын гол. Тангариг» жүжгийн нээлт

(Хоца Намсараевын нэрэмжит Буриадын Драммын Улсын Академик театр, Куйбышев, 38)

7 сарын 3

09.00–10.00

Чуулганы нэгдсэн хуралдаанд оролцогчдыг бүртгэл
(Буриад улсын Засгийн газрын ордон, Ленин, 54, фойе 318)

09.30–9.45

Буриад улсын архивын үзэсгэлэнгийн нээлт

«“Ах дүү хоёр улсын ой санамж, мөхөшгүй алдар...” Халхын голын үйл явдлын 85 жилийн ойд зориулсан архивын баримт, гэрэл зургийн үзэсгэлэн»

09.45–10.00

Хэвлэлийн бага хурал

10.00–12.00

ЧУУЛГАН ХУРАЛДААН

Оролцогчдын зураг авалт

12.00–12.10

ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэн шилжүүлэл

12.10–12.30

Үдийн хоол (Атлас вкуса кафе, Сахьянова, 6)

12.30–13.30

САЛБАР ХУРАЛДААНЫ АЖИЛ

13.30–15.30

Салбар хуралдаан № 1 «ХХ зууны эхний хагас дахь Өвөр Азийн Манж-Монголын ертөнц» (Байгаль орчны судлалын хүрээлэнгийн конференц-зал, Сахьянова, 6)

Салбар хуралдаан № 2 «Халхын голын дайн угсаатны болон үндэстэн дамнасан түүхэнд» (Физик материал судлалын хүрээлэнгийн конференц-зал, Сахьянова, 6)

Салбар хуралдаан № 3 «Халхын гол: түүх судлал, сурвалж судлалын асуудал» (Төв конференц-зал, Сахьянова, 6)

Салбар хуралдаан № 4 «Халхын голын тулалдаан түүхэн дурсгалд» (Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн конференц-зал, Сахьянова, 6)

15.30–15.45

Эрдэм шинжилгээний номын сангийн номын үзэсгэлэнгийн нээлт

«Аугаа эх орны дайны өмнөх болон үеийн Зөвлөлт-Монголын хамтын ажиллагаа»

15.45–16.00

Р.Баярын “Мөр зэрэгцэн эв нэгдэлтэй” үзэсгэлэнгийн нээлт

(Сахьянова, 6, 3 давхар)

16.00–16.20

Кофе-брейк (Сахьянова, 6, 3 давхар)

16.20–16.30

ОХУ-ын Гадаад бодлогын архивын архивын материалын танилцуулга

(Төв конференц-зал, Сахьянова, 6)

16.30–17.00

Шинжлэх ухааны шинэ бүтээллийн танилцуулга

(Төв конференц-зал, Сахьянова, 6)

17.00–18.00

ПАНЕЛИЙН ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ

(Төв конференц-зал, Сахьянова, 6)

18.00–19.00

«Бурятия» зочид буудалд шилжүүлэл (Коммунистическая, 47А)

19.00–21.00

Оройн хоол (Ресторан «Бурятия», Коммунистическая, 47А)

7 сарын 4.

Тусгай Хуралдаан

09.30–12.00

Тусгай хуралдаанд оролцогчдыг «Бурятия» зочид буудлаас «Байкальская Ривьера» Парк зочид буудал руу шилжүүлэл (Гремячинск, Лесная, 36)

12.30–13.30

Үдийн хоол

13.30–15.30

"Халхын гол: түүхийн сургамж, судалгааны хэтийн төлөв" дугуй ширээний ярилцлага

15.30–16.30

Байгаль нуурын эрэг рүү аялал

16.30–17.30

Чуулганы хаалтын хуралдаан

17.30–19.00

Оройн хоол

19.00–20.00

«Бурятия» зочид буудал руу шилжүүлэл (Коммунистическая, 47А)

7 сарын 5-6

06.00–23.00

Дотоод болон гадаадын оролцогчдын явах

2024 оны 7 сарын 2.

15.00-17.00

Буриад Улсын Үндэсний музей, Улаан-Үд хот дахь Монгол Улсын Ерөнхий
консулын газар

**ОЛОН УЛСЫН ҮЗЭСГЭЛЭНГИЙН НЭЭЛТ
«ХАЛХЫН ГОЛ. НАЙРАМДЛЫН ЗАМААР»**

(М.Н. Хангаловын нэрэмжит Буриад Улсын Үндэсний музей, Профсоюзная, 29,)

18.30-20.00

«ХАЛХЫН ГОЛ. ТАНГАРИГ» ЖҮЖГИЙН НЭЭЛТ

Хоца Намсараевын нэрэмжит Буриадын Драммын Улсын Академик театр

(Куйбышева, 38)

2024 оны 7 сарын 3

9.30-10.00

БУРИАД УЛСЫН АРХИВЫН ҮЗЭСГЭЛЭНГИЙН НЭЭЛТ

«“Ах дүү хоёр улсын ой санамж, мөхөшгүй алдар...” Халхын голын үйл
явдлын 85 жилийн ойд зориулсан архивын баримт, гэрэл зургийн үзэсгэлэн»

(Буриад улсын Засгийн газрын ордон, Ленин, 54)

2024 оны 7 сарын 3

ЧУУЛГАН ХУРАЛДААН

(Буриад улсын Засгийн газрын ордон, Конференц-зал, 318, Ленин, 54, 10.00–12.00)

Нээлтийн мэндчилгээ

Базаров Борис Ванданович, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн захирал, академич.

Цыденов Алексей Самбуевич, Буриад Улсын тэргүүн, засгийн газрын дарга.

ОХУ-ын Гадаад харилцааны яамны дэд сайд **Андрей Юрьевич Руденкогийн** мэндчилгээг ОХУ-ын ГХЯ-ны Азийн гуравдугаар департаментын дэд захирал **Сергей Владимирович Жесткий** зарлана.

Гагкуев Руслан Григорьевич, Оросын түүхийн нийгэмлэгийн Удирдах зөвлөлийн дарга, "Эх орны түүх" сангийн гүйцэтгэх захирал, доктор (ScD).

Дамдинцурунов Вячеслав Анатольевич, ОХУ-ын Думын гишүүн, ОХУ-ын Холбооны Хурал, Монгол Улсын Их Хурлын хамтын ажиллагааны комиссын гишүүн, доктор (PhD).

Максимова Наталья Витальевна, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Шинжлэх ухааны судалгааны зохион байгуулалтын газрын дарга, доктор (PhD).

Цэгмэдийн Цэрэндорж, Монгол Улсын ШУА-ийн дэд ерөнхийлөгч, Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн захирал (Монгол, Улаанбаатар), доктор (ScD).

Дэмбэрэлийн Нямцэрэн, Улаан-Үд хот дахь Монгол Улсын ерөнхий консул.

Шинжлэх ухааны илтгэл

(регламент – 20 мин.)

- Базаров Борис Ванданович**, академич, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн захирал (ОХУ, Улаан-Үд). *Халхын гол: түүхийн хичээлүүд.*
- Христофоров Василий Степанович**, ОХУ ШУА-ийн гишүүн, ОХУ-ын ШУА-ийн Оросын түүхийн хүрээлэнгийн «Орос улс болон олон улсын харилцаа» төвийн эрхлэгч, доктор (ScD), профессор (ОХУ, Москва). *Алс Дорнод дахь зэвсэгт мөргөлдөөнөөс урьдчилан сэргийлэх, шийдвэрлэхэд Зөвлөлтийн дипломатууд, тагнуулын ажилтнуудын үүрэг (1936-1939).*
- Цэдэндамбын Батбаяр**, академич, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх угсаатны зүйн хүрээлэнгийн орчин үеийн түүхийн секторын эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан. *В.М. Молотов ба Халхын голын мөргөлдөөнийг дипломат аргаар шийдвэрлэхэд гүйцэтгэсэн үүрэг (1939 оны 5-р сараас 9-р сар).*
- Горбачев Борис Николаевич**, доктор (ScD), профессор, ОХУ-ын Шинжлэх ухааны академийн Хятад ба орчин үеийн Азийн хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Москва). *1939 оны зуны Халхын голд болсон цэргийн үйл явдлууд өнгөрсөн ба одоо үеийн Хятадын үнэлгээнд.*

Үдийн хоол

(Атлас вкуса кафе, Сахьянова, 6, 12.30 –13.30)

«XX ЗУУНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ДАХЬ ӨВӨР АЗИЙН МАНЖ-МОНГОЛЫН ЕРТӨНЦ»¹

(Байгаль орчны судлалын хүрээлэнгийн конференц-зал, Сахьянова, 6, 1 давхар, 13.30–15.30)

Хурлын чиглүүлэгч: ОХУ ШУА Дорно дахины судлалын хүрээлэнгийн захирал, доктор (ScD), **Аликберов Аликбер Калабекович**; ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, доктор (ScD), профессор **Курас Леонид Владимирович**.
Нарийн бичгийн дарга: ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн дэд ажилтан, доктор (PhD), **Ширапов Алдар Амаголонович**.

1. **Наумов Александр Олегович**, (ScD), профессор, М.В. Ломоносовын нэрэмжит Москвагийн их сургууль (ОХУ, Москва). Халхын гол дээрх үйл явдлууд ба 1930-аад оны сүүлчээр Европ дахь хямралын үзэгдэл орчин үеийн шинжлэх ухааны ярианд.
2. **Железняков Александр Сергеевич**, (ScD), профессор, Улс төр судлал, улс төр социологийн төвийн тэргүүн, Социологийн судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Москва). *Зөвлөлт ба Монголын цэргүүд Халхын голд ялалт байгуулсан цэргийн бус хүчин зүйл.*
3. **Равдангийн Болд**, доктор (PhD), Монгол Улсын Стратегийн судалгааны хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (Монгол, Улаанбаатар). *Халхын гол: 1939 оны эхний хагас.*
4. **Равдангийн Баяр**, "Эх орны цэргүүд" төрийн бус байгууллагын зөвлөлийн дарга (Монгол, Улаанбаатар). *Монголын орчин үеийн түүхэн дэх гуравдагч хөрш: геополитикийн үр дагавар.*
5. **Балдано Марина Намжиловна**, (ScD), профессор, ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд), **Митыпов Евгений Владимирович**; ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн докторант (ОХУ, Улаан-Үд). *Дэлхийн 2-р дайны өмнөх Японы улс төр.*
6. **Курас Леонид Владимирович**, ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, доктор (ScD), профессор (ОХУ, Улаан-Үд). *Д.И. Ортенберг – "Баатарлаг улаан арми" сонины гүйцэтгэх редактор (түүний мэндэлсний 120 жил, Халхын голын ялалтын 85 жилийн ойд).*
7. **Банзрагчийн Мөнхсайхан**, доктор (PhD), профессор, хурандаа, Инновац, технологи дамжуулалтын төвийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, Монгол Улсын Батлан хамгаалах яамны харьяа Монгол Улсын Батлан хамгаалахын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн (Монгол, Улаанбаатар). *Халхын голын тулалдаанд инженерийн ангудын, инженерийн дэмжлэг, байлдааны хэрэглээ.*
8. **Романенко Александр Михайлович**, ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн докторант (ОХУ, Улаан-Үд). *ЗХУ-ын тагнуул, сөрөг тагнуулын үйл ажиллагаа: Халхын голоос 1945 оны Манжийн довтолгооны ажиллагаа хүртэл.*

---

¹ Секция организована при поддержке гранта РФФ, проект № 22-68-00054 «Маньчжуро-монгольский мир Внутренней Азии в первой половине XX в.»

ХАЛХЫН ГОЛЫН ДАЙН УГСААТНЫ БОЛОН ҮНДЭСТЭН ДАМНАСАН ТҮҮХЭНД
(Физик материал судлалын хүрээлэнгийн конференц-зал, Сахъянова, 6, 1 давхар, 13.30–15.30)

Хурлын чиглүүлэгч: академич, ОХУ ШУА-ийн Алс Дорнод дахь салбарын Алс Дорнодын түүх, археологи, угсаатан зүйн хүрээлэнгийн захирал **Крадин Николай Николаевич**; ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан, доктор (ScD), **Цыбенев Базар Догсонович**.

Нарийн бичгийн дарга: ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн докторант **Нимбуев Гэсэр Чингисович**.

1. **Орлова Кеемя Владимировна**, доктор (ScD), ОХУ ШУА Дорно дахины судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Москва). *Халимагийн уугуул иргэдийн Халхын голын тулалдаанд оролцогчидын тухай.*
2. **Цагааны Ганболд**, доктор (PhD), профессор, хурандаа, Дотоод хэргийн их сургуулийн Хилийн аюулгүй байдлын эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (Монгол, Улаанбаатар); **Намхайдоржийн Даваадорж**, доктор (Ph.D), дэд профессор, хурандаа, Монгол Улсын Хилийн цэргийн ерөнхий газрын Хилийн цэргийн түүхийн секторын дарга (Монгол, Улаанбаатар); **Лхамсүрэнгийн Алтангэрэл**, магистр, хурандаа, Хилийн 0166-р отрядын дарга (Монгол, Улаанбаатар). *Халхын голын тулалдаанд Зөвлөлтийн хилчдийн оролцоо.*
3. **Жабаева Лариса Будаевна**, доктор (ScD), Зүүн Сибирийн технологи, менежментийн улсын их сургуулийн Философи, түүх, соёл судлал тэнхмийн профессор (ОХУ, Улаан-Үд). *Халхын гол – Зөвлөлт/Орос - Монголын хамтын ажиллагааны байлдааны туршилага (1939).*
4. **Цыбенев Базар Догсонович**, доктор (ScD), ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Халхын голын тулалдаанд Манж-гогийн цөөнхийн үндэсний төлөөлөгчдийн оролцоо.*
5. **Дармаев Батожаргал Бубеевич**, орон нутгийн түүхч, 2020, 2021 онуудад залуучуудтай ажилладаг орон нутгийн түүхчдийн бүх Оросын уралдааны ялагч (ОХУ, Улаан-Үд). *Буриад-Монгол Автономит Зөвлөлт Социалист Улсын цэргүүдийн Халхын голын дайны шагнал.*

Шинэ ном бүтээлийн танилцуулга

Дармаев Б. Б. Судунтуй нутаг Их хаврын он дарааллын бичигт. Улаан-Үд, 2023.

САЛБАР ХУРАЛДААН № 3
ХАЛХЫН ГОЛ: ТҮҮХ СУДЛАЛ, СУРВАЛЖ СУДЛАЛЫН АСУУДАЛ
(Төв конференц-зал, Сахьянова, 6, 13.30–15.30)

Хурлын чиглүүлэгч: академич, ОХУ-ын Хүмүүнлэгийн их сургуулийн ерөнхийлөгч, **Пивовар Ефим Иосифович**; доктор (ScD), Буриад улсын архивын дарга **Жалсанова Бутит Цыдыпмункуевна**.

Нарийн бичгийн дарга: ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан, доктор (PhD), **Батунаев Эдуард Владимирович**.

1. **Пивовар Ефим Иосифович**, академич, ОХУ-ын Хүмүүнлэгийн их сургуулийн ерөнхийлөгч, (ОХУ, Москва). *Зөвлөлтийн дараахь орон зайн түүх судлал ба асуудлууд*.
2. **Норовсамбуугийн Хишигт**, доктор (PhD), профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх угсаатны зүйн хүрээлэнгийн орчин үеийн түүхийн секторын ахлах эрдэм шинжилгээний ажилтан. *Халхын голын дайны үйл явдлын тухай “Эх орны төлөө / «За родину» /” сонин*.
3. **Кузьмин Юрий Васильевич**, доктор (ScD), профессор, Байгалийн улсын их сургуулийн Дэлхийн эдийн засаг, олон улсын бизнесийн тэнхим (ОХУ, Эрхүү). *Халхын голын дайны нэвтэрхий толь бичиг: бүтэц, найрлага*.
4. **Кузнецов Сергей Ильич**, доктор (ScD), профессор, Эрхүүгийн улсын их сургуулийн дэлхийн түүх, олон улсын харилцааны тэнхимийн эрхлэгч (ОХУ, Эрхүү). *Халхын голын алдаа: 1939 оны үйл явдлын орчин үеийн Японы түүх бичлэг*
5. **Дудин Павел Николаевич**, доктор (ScD), ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *1930-аад оны үеийн Манжуурын Японы газрын зураг. Манж-Монголын хил хязгаарыг судлах түүхэн сурвалж*.
6. **Жалсанова Бутит Цыдыпмункуевна**, доктор (ScD), Буриад улсын архивын дарга (ОХУ, Улаан-Үд). *1939 оны Халхын голд болсон үйл явдлын түүхийн эх сурвалж Буриад Улсын архивын баримт*.
7. **Батунаев Эдуард Владимирович**, доктор (PhD), ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *1939 онд Халхын голын үйл явдлын үеэр ЗХУ, БНМАУ-ын цэрэг-улс төрийн хамтын ажиллагаа (РГВА-ийн материалд үндэслэсэн)*.
8. **Пашинин Александр Васильевич**, ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *1938-1939 онд милитарист Японтой мөргөлдөөнд БНБМАУ-ын хугацаат цэргийн алба хаагчдын оролцоо: эх сурвалжийн судалгааны асуудал*.

Шинэ ном бүтээлийн танилцуулга

Пашинин А. В. 97-р (83-р харуулын) буудлагын дивиз. – Улаан-Үд: НоваПринт, 2023;
Пашинин А. В., Колесов В. Ю., Сапунов А. А. 321-р (82-р харуулын) буудлагын дивиз.
– Улаан-Үд: НоваПринт, 2022.

ХАЛХЫН ГОЛЫН ТУЛАЛДААН ТҮҮХЭН ДУРСГАЛД¹

(Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн конференц-зал, Сахьянова, 6)

Хурлын чиглүүлэгч: доктор (ScD), ОХУ-ын ШУА-ийн Оросын түүхийн хүрээлэнгийн захирал **Петров Юрий Александрович**; доктор (ScD), ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн тэргүүлэх ажилтан **Бадараев Дамдин Доржиевич**.

Нарийн бичгийн дарга: ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн докторант **Бадмаев Виталий Германович**

1. **Дамдинов Алдар Валерьевич**, доктор (PhD), дэд профессор, Доржи Банзаровын нэрэмжит Буриад Улсын Их сургуулийн захирал (ОХУ, Улаан-Үд). *Орчин үеийн Орос-Монголын харилцаанд Халхын голын ялалтын өв.*
2. **Родионов Владимир Александрович**, доктор (ScD), дэд профессор, Доржи Банзаровын нэрэмжит Буриад Улсын Их сургуулийн Дорно дахины дээд сургуулийн захирал (ОХУ, Улаан-Үд). *Халхын голын тулааны орчин үеийн тайлбарын улс төрийн нөхцөл байдал.*
3. **Лхамсүрэнгийн Баяр**, доктор (Ph.D), дэд профессор, Монгол Улсын ШУА-ийн Түүх угсаатны судлалын хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан (Монгол, Улаанбаатар). *Халхын гол дахь дайны ялалтад зориулсан хөшөө, бичиг баримт.*
4. **Дроботушенко Евгений Викторович**, доктор (Ph.D), дэд профессор, Өвөрбайгалийн улсын их сургуулийн түүх, хэл зүйн факультетийн декан (ОХУ, Чита). *1939 оны Халхын голын үйл явдлын түүхийг хадгалах, сурталчлах чиглэлээр Өвөрбайгалийн улсын их сургуулийн ажил.*
5. **Байкалов Николай Сергеевич**, (ScD), дэд профессор, Доржи Банзаровын нэрэмжит Буриад Улсын Их сургуулийн түүх, хэл зүйн дээд сургуулийн захирал (ОХУ, Улаан-Үд). *Түүхийн боловсрол дахь цэргийн археологи: оюутнуудын Халхын голын эрлийн ажлын туршлага.*
6. **Цыренова Марина Геннадьевна**, доктор (Ph.D), дэд профессор, Доржи Банзаровын нэрэмжит Буриад Улсын Их сургуулийн Тасралтгүй боловсролын дээд сургуулийн захирал (ОХУ, Улаан-Үд); **Аюшеева Ирина Гармаевна**, доктор (Ph.D), дэд профессор, Доржи Банзаровын нэрэмжит Буриад Улсын Их сургуулийн Дорно дахины дээд сургуулийн Азийн орнуудын түүх, бүс нутаг судлалын тэнхимийн эрхлэгч (ОХУ, Улаан-Үд). *“Халхын гол: дурсамжийн газар” олон улсын боловсролын төсөл.*
7. **Бадараев Дамдин Доржиевич**, доктор (ScD), ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн тэргүүлэх ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд); **Нолев Евгений Владимирович**, доктор (Ph.D), ОХУ ШУА МБТ судлалын хүрээлэнгийн ахлах ажилтан (ОХУ, Улаан-Үд). *Орос, Монголын түүхэн ой санамж, түүхэн бодлого дахь Халхын гол: судалгааны өнөөгийн чиглэл.*

¹ Секция организована при поддержке гранта РФФИ, проект № 24-48-03025 «От Чайного пути к Монгольскому коридору «Нового Шелкового пути»: исторические проекции и современные взаимодействия России, Монголии и Китая».

ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ НОМЫН САНГИЙН
НОМЫН ҮЗЭСГЭЛЭНГИЙН НЭЭЛТ
«АУГАА ЭХ ОРНЫ ДАЙНЫ ӨМНӨХ БОЛОН ҮЕИЙН
ЗӨВЛӨЛТ-МОНГОЛЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА».

(эрдэм шинжилгээний номын сан, *Сахьянова 6, 2 давхар, 15.30–15.45*)

эрдэм шинжилгээний номын сангийн захирал, доктор (PhD)

Кушнарева Людмила Леонидовна

“МӨР ЗЭРЭГЦЭН ЭВ НЭГДЭЛТЭЙ”
АРХИВ ЗУРГИЙН ҮЗЭСГЭЛЭНГИЙН НЭЭЛТ

"Эх орны цэргүүд" төрийн бус байгууллагын зөвлөлийн дарга

Равдангийн Баяр

(*Сахьянова 6, 3 давхар, 15.45–16.00*)

Кофе-брейк

(*Сахьянова, 6, 3 давхар, 16.00–16.20*)

ОХУ-ЫН ГАДААД БОДЛОГЫН АРХИВИЙН МАТЕРИАЛЫН ТАНИЛЦУУЛГА

(*төв конференц-зал, Сахьянова, 6, 3 давхар 16.20–16.30*)

ОХУ-ын ГХЯ-ны Азийн гуравдугаар департаментын дэд захирал

Сергей Владимирович Жесткий,

ОХУ-ын ГХЯ-ны Азийн гуравдугаар департаментын 1-р мэргэжилтэн

Попова Екатерина Денисовна

ШИНЭ НОМ БҮТЭЭЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

(*төв конференц-зал, Сахьянова, 6, 3 давхар 16.30–17.00*)

3. **Гагкуев Р. Г.** Морис Жанен. Байлдаж буй Орост үүрэг гүйцэтгэж байна. 1916-1917 он Сибирь дэх миний эрхэм зорилго. 1918-1920 он Дурсамж, өдрийн тэмдэглэл, нийтлэл. М., 2024.
4. **Ц. Цэрэндорж, Ц. Батбаяр, Н. Хишигт.** XX-XXI зууны Монголын түүх. 5 боть. Улаанбаатар: Изд-во «Мөнхийн Үсэг», 2023.

ПАНЕЛИЙН ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ

(төв конференц-зал, Сахьянова, 6, 3 давхар, 17.00–18.00)

Хурлын чиглүүлэгчид

Базаров Борис Ванданович – академич, ОХУ-ын ШУА-ийн Сибирийн салбарын Монгол, Буддын шашин, Төвд судлалын хүрээлэнгийн захирал (ОХУ, Улаан-Үд).

Гагкуев Руслан Григорьевич – доктор (ScD), Оросын түүхийн нийгэмлэгийн Удирдах зөвлөлийн дарга, "Эх орны түүх" сангийн гүйцэтгэх захирал (ОХУ, Москва).

Илтгэгчид

Аликберов Аликбер Калабекович – доктор (ScD), Оросын ШУА-ийн Дорно дахины судлалын хүрээлэнгийн захирал (ОХУ, Москва).

Крадин Николай Николаевич – академич, ОХУ ШУА-ийн Алс Дорнод дахь салбарын Алс Дорнодын түүх, археологи, угсаатан зүйн хүрээлэнгийн захирал (ОХУ, Владивосток).

Петров Юрий Александрович – доктор (ScD), ОХУ-ын ШУА-ийн Оросын түүхийн хүрээлэнгийн захирал (ОХУ, Москва).

Пивовар Ефим Иосифович – академич, ОХУ-ын Хүмүүнлэгийн их сургуулийн ерөнхийлөгч (ОХУ, Москва).

Куканова Виктория Васильевна – доктор (Ph.D), ОХУ-ын ШУА-ийн Халимагийн шинжлэх ухааны төвийн захирал (ОХУ, Элэст).

Цэгмэдийн Цэрэндорж – доктор (ScD), Монгол Улсын ШУА-ийн дэд ерөнхийлөгч, Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэнгийн захирал (Монгол, Улаанбаатар).

2024 оны 7 сарын 4

ТУСГАЙ ХУРАЛДААН

Тусгай хуралдаанд оролцогчдыг «Бурятия» зочид буудлаас «Байкальская Ривьера»
Парк зочид буудал руу шилжүүлэл

(Гремячинск, Лесная, 36, 10.00–12.00)

Үдийн хоол
(12.30–13.30)

"ХАЛХЫН ГОЛ: ТҮҮХИЙН СУРГАМЖ, СУДАЛГААНЫ ХЭТИЙН ТӨЛӨВ"
ДУГУЙ ШИРЭЭНИЙ ЯРИЛЦЛАГА
(13.30–15.30)

Салбар хуралдааны чиглүүлэгчдын дүгнэлт

Салбар хуралдаан № 1 «XX зууны эхний хагас дахь Өвөр Азийн Манж-Монголын
ертөнц»

Салбар хуралдаан № 2 «Халхын голын дайн угсаатны болон үндэстэн дамнасан
түүхэнд»

Салбар хуралдаан № 3 «Халхын гол: түүх судлал, сурвалж судлалын асуудал»

Салбар хуралдаан № 4 «Халхын голын тулалдаан түүхэн дурсгалд»

Байгаль нуурын эрэг рүү аялал
(15.30–16.30)

Чуулганы хаалтын хуралдаан

Олон улсын эрдэм шинжилгээний хурлын тогтоолыг хэлэлцэж батлах
(16.30–17.30)

Оройн хоол
(17.30–19.00)

«Бурятия» зочид буудал руу шилжүүлэл (Коммунистическая, 47А)
(19.00–21.00)